

SLOVENSKÁ AKADEMIA VIED

BOTANICKÝ ÚSTAV

DÚBRAVSKÁ CESTA 14

845 23 BRATISLAVA

TEL: ++421-2-59426143 FAX: ++421-2-5477 1948 E-MAIL: ANNA.GUITTOVA@SAB.BAS.SK

Bratislava, 14. septembra 2009

Univerzita Karlova v Prahe
Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky
Benátská 2
CZ-128 01 Praha 2

Oponentský posudok na magisterskú prácu: **“Návrat epifytických lišejníkov na území Doupovských hor po snížení znečištění ovzduší”**

Autorka: Lada Syrovátková

Úvod

Diplomová práca Lady Syrovátkové je priekopníckou prácou v oblasti štúdia fenoménu rekolonizácie epifytických lišajníkov v Českej republike. Rekolonizácia je dôsledkom zmien kvality ovzdušia, ku ktorým, obdobne ako v okolitých štátoch, došlo najmä po útlme priemyslu po spoločensko-politických zmenách v roku 1989. Venovať sa tejto téme detailnejšie počas diplomovej práce (2007-2009) bolo nanajvýš vhodné, nakoľko, ako autorka sama rozoberá v Diskusii pri hodnotení sukcesného štádia, výsledky indikujú neskorú sukcesnú fázu. Podnetom pre prácu boli terénne zápisky školiteľa z Doupovských hôr z rokov 2000 a 2001. Tie naznačovali, že na študovanom území možno očakávať pozoruhodné zmeny. Nálezy viacerých druhov (napr. *Evernia divaricata*, *E. mesomorpha*) sú ešte stále raritné.

Kvalita a kvantita zberu dát

Zber dát (“sampling design”) bol premyslený s cieľom získať súbor/súbory dát tak, aby umožňovali ich analýzu štandardnými štatistickými postupmi, a tak odpovedať na otázky položené na začiatku práce – ktoré druhy drevín lišajníky osídľujú; líši sa lichenoflóra stromov a krov; ktoré parametre prostredia rekolonizáciu ovplyvňujú a podobne. Okrem tohoto typu zberu dát prebehol i floristický prieskum s cieľom získať obraz o bohatstve epifytických lišajníkov Doupovských hor a hľadať potenciálne refúgia pre súčasné šírenie diaspór epifytických lišajníkov. Množstvo dát pre tento typ práce je postačujúci a kvalita dát je výborná (mám na mysli najmä nálezy zaujímavých epifytických lišajníkov a druhov rodu *Usnea*).

Metodický prístup

Zvolený metodický prístup je pri riešení tejto problematiky vhodný a logický (zber dát, ich vyhodnotenie ako využitím Canoco, tak i freeware softvérom PAST). Prínosom by boli zaiste i údaje o acidite borky zisťované priamo v teréne, ktoré autorka nahradila rozdelením borky drevín podľa Barkmanna (1958). Chvályhodné je, že nezastala vo svojej diplomovej práci na tejto “sociologickej” úrovni, ale zahĺbila sa i do problematiky druhového zloženia často sa vyskytujúceho rodu *Usnea* podrobnejším štúdiom jeho sekundárnych metabolitov (TLC), ako i morfológicko-anatomických znakov.

Interpretácia dát

Lada Syrovátková interpretuje závery analýz jasne. Správne argumentuje s preštudovanou adekvátnou literatúrou a nepublikovanými zisteniami kolegov.

Výber prezentačných prostriedkov

Text práce je adekvátne doplnený fotografiami, grafmi a tabuľkami. Pri mapách (obr. 4 a 5) by bolo vhodné uviesť zdroj mapového podkladu. Pri Obr. 3 by bolo takisto vhodné uviesť zdroj, v texte je len odvolávka na samotný obrázok.

Technické poznámky

- niektoré odkazy na literatúru sa v Zozname literatúry nenachádzajú (napr. str. 4 – Hruška et al. 2009; str. 6 – Pertti 2001; str. 31 Kocourková et Peksa 2008; str. 35 - Rose et Hawksworth 1981; str. 36 – Beck et al. 1998). Naopak, niektoré zdroje uvedené v Zozname literatúry som neidentifikovala v texte (napr. Ranta P. 2001). V texte je nejasný odkaz na údaje z Českého hydrometeorologického ústavu – bez roku, v zozname literatúry sú dva zdroje z roku 2000 – bolo by ich treba klasicky odlíšiť na „a“, „b“.
- Príloha 1 – rukopis príspevku. Doporučujem uviesť, že ide o rukopis príspevku, o povahe prílohy sa dozvedáme až v závere samotného textu, že ide o potenciálny manuskript.

Otázky

- Druh dreviny má nesporne podstatný vplyv na výskyt epifytických lišajníkov, ako to ukazujú i závery analýz. Nezvažovala autorka pri hľadaní odpovede na otázku “Ktoré parametre prostredia rekolonizáciu ovplyvňujú” zahrnúť do analýzy údaje o spôsobe využívania krajiny v bezprostrednej blízkosti študijnej plochy (pasienky – extenzívne/intenzívne, polia a pod.)?
- Koordináty v prílohe 2 sa vzťahujú k stredom študovaných štvorcov 100×100 m? Bolo by to vhodné upresniť.
- Do akej miery môže byť znovuobjavenie vyhynutého druhu *Usnea glabrata* nielen dôsledkom poklesu SO₂ ale i dôsledného štúdia zástupcov tohto rodu na území Doupovských hor? Napriek tomu, že ide o estetické a nápadné druhy, predsa len ide o komplexnú problematiku a mnohí z nás tieto lišajníky cielene nezberáme.

Hodnotenie diplomovej práce

Práca Lady Syrovátkovej je originálna, prináša zaujímavé a priekopnícke poznatky o rekolonizácii epifytických lišajníkov v Českej republike. Touto prácou Lada naplnila zadanie témy. Je evidentné, že do výskumu a spracovania dát investovala značné úsilie (spracovanie sociologických dát i taxonomická časť práce zameraná na rod *Usnea*, kontakty s lichenologickou obcou na pravidelných stretnutiach, rozširovanie si poznatkov o lichenoflore Českej republiky). Práca je adekvátna i po formálnej stránke. Hodnotím ju stupňom **1 (výborný)**.

